Italie

SAY ÀQ AK SAY YELLEEF CI ÑU DALAL LA

Xibaar bii soxal na la bu fekkee ni:

- amaguloo 18 ci ay at
- ñëw nga ànd ak sa wa-jur wala sa ñaari wa-jur
- yaw wala sa wa-kër waxoon ngeen kilifa yi ni da ngeen bëga bindu ngir am làqquwaay (ñu gën ko xamee ci kaarange bitim réew) ci rewum Italie

KYaw ak sa wa-kër yeena ngi ci kaarange ci biir réew mii.

WOLOF

Ci Órob, kepp ku amagul 18 ci ay at jàppeenañu ko ab xale te amna sañ-sañu jot **ndimbalu jagle.**

KAN MOO LA MËNA DIMBALI?

Diir bi ngay dal ci réew mi, ligeeykat yu bari mën nañu la dimbali yaw ak sa wa-kër, ci misaal **ab firikatu làkk** mën nala dimbali nga waxee ci làkk bi nga degg. Seen ligeey mooy firi say wax ak waxi ñeneen ñi ni ñu ko waxee.

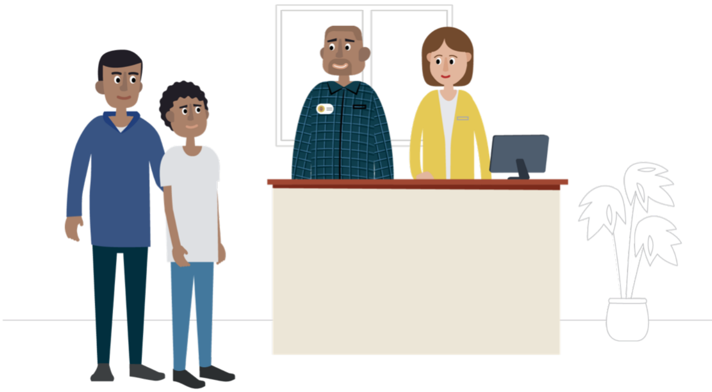

LAN NGAY JOT YAW AK SA WA-KËR?

Di ngeen jot xeetu ndimbal yu wuute ak ay jàppale ci diir bi ngay xaar kilifa yi saytu seen bindu ngir sàkku làqquwaay. Loolu lañuy woowee **dalal.**

Ngir li nga doon ndaw ak kuy sàkku làqquwaay am nga ay sañ-sañ, waaye tamit ay wareef yoo wara sàmmoontel. Yooyu leeral nañu leen ci teere bi.

Boo deggul pàcci teere bi wala nga am ab laaj booy jebbal, laajal ligeeykat yi ak say wa-jur.

Di nga jot yeneeni xibaar ci fan yii di ñëw.

Buñu sukkandikoo ci seeniy tolluwaay, yaw ak sa wa-kër di ngeen jot:

- foo fanaan

- dund

- ay jumtukaay ci wàllu setu yaram

- ay yére

- Sa wa-kër mën nañu jot xaalis ngir seeniy soxla yu sew.

SAÑ-SAÑ CI ÑU TOPPATOO SA WERGI YARAM

Kilifa yi dinañu werlu ni jot nga paj mi nga soxla.

Ligeeykat yi dinañu la wax yaw ak sa waa-kër ndax da nga wara/di nga [*tànn*] def ab saytu wergi-yaram ci ab fajkat wala ab doktoor.

XAMALAL LIGEEYKAT YI BU FEKKEE NI:

- Da ngaa tawat, gaañu wala soxla ab taxawu bu jàmp ci wàllu paj.
- danga amee laago
- dañ la sakkuwoon
- daa am koo ragaloon wala koo ragal
- danga ëmb wala dangaa mel ni ku ëmb
- Yaw ak sa waa-kër dangeeniy sàkku ndimbal ak sabab bumu mëna doon.

Booy nekk ci njàqqare yenn saay, wala ngay mer, wala tiit, wala yoqqat wala ngay am jafa-jafe ci nelaw, mën nga wax ak ab **fajkat ci wàllu xel**.
Mën nga wóolu fajkat bi, doktoor bi, fajkat bi ci wàllu xel ak ligeeykay yi. Amul lenn ci li ngay wax lu ñuy wax keneen kudul sa wa-kër ci lu dul sa ndigal. Fenn fuñu koy defee rek mooy bu fekkee ni sa bakkan wala bosu keneen daf ci aju.

SAÑ-SAÑU JÀNG

Ndax li nga doon xale am nga sañ-sañu jàng ak sàkku xam-xam. Ligeeykat yi dinañu la wax yengu-yengu yiy maye xam-xam, yiy beesalaat am xel ak ngir dimbali la nga mëna sàkku xam-xam, yokkute ci sa wàllu bopp ak ay xarit yu bees.

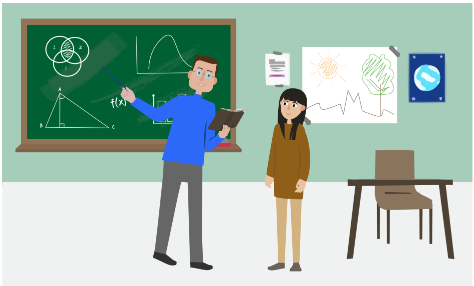

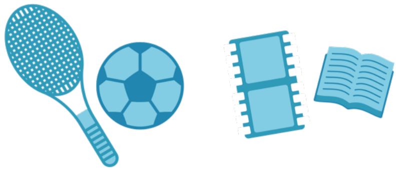

SAÑ-SAÑU LIGEEY

Bu ñu sukkandikoo ci say at ak ci sa tolluwaay, mën na am ñu may la nga ligeey, ci bu la soobee. Ligeeykat yi dina ñu la jox xibaar yu gëna yaatu.

FAN NGAY DAL YAW AK SA WA-KËR?

Berab bi ngeen wara dal ci diir bi kilifa yi di saytu seen bindu ngir am làqquwaay mu ngi aju ci seeniy tolluwaay.

Ligeeykat yi dinañu leen xamal fan ngeen wara dal. **Di ngeen jot ay ndimbal aki taxawu ci berab yi kilifa yi dogal rek.**

Ci lu bariwul lu muy am, mën na am ñu yobb waa-kër gi ci santar yoo xam ni duñu mëna dem ak ñëw ni mu leen soobee. Bu ngeen nekk ci tolluwaay yooyu, ab xelalkat ci wàllu yoon ak ligeeykat yidinañu leen taxawu.
Ab xelalkat ci wàllu yoon nit la ku xam yooni réew mi, ku mëna gëstu seeniy mbir te mën leen dimbali.

Moo xam fan ngeen mëna dal, am ngeen sañ-sañ ci:

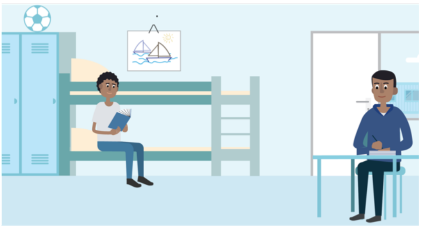

- **dalal ak sa waa-kër**

- wutal ndimbal ngir mëna **wax ak** sa wa-kër ak ngir **seet leen, boo xamul fuñu nekk.**

Am nga sañ-sañu nekk ci kaarange. Mayu ñu kenn mu:

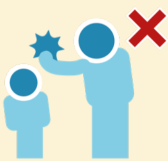

tiital la

saaga la

gaañ la

Ak ku mu mëna doon, moo xam ab doxandeem la wala nit koo xam.
Boo amee ay jafe-jafe ak say waa-jur wala ligeeykat yi, mën nga ko wax.

YAN CI WAREEFI DALAL YI NGEEN AM YAW AK SA WAA-KËR?

Amna solo nga wax dëgg kilifa yi te nga nekk benn ak ñoom, bu fekkee ni sax yenn saay dafay raglu wala mu jafe ngay nettali sa mbir. Ligeeykat yi mën nañu la dimbali bu fekkee xam nañu sa tolluwaay.

Yenn ci wareef yi ngeen wara sàmmuwanteel yaw ak sa waa-kër ñoo nekk ci suuf.

- ✅ Toppal tërëlini berab bi nga dal.
- ❌ Bul daw genn ci berab bi leen kilafa yi wax ngeen dal.
- ✅ Topp leen yooni réew mi, yi leen ligeeykat yi leeralal.

LAN MOOY XEW BU FEKKEE YAW WALA SA WA-KËR SÀMMOOWULEEN AK SEENIY WAREEF?

Bu loolu amee, mën ngeen wax ci lu leer ak ligeeykat yi te ngeen leeral seen tolluwaay. Kilifa yi dinañu saytu tolluwaay bi ginaaw gi ñu yëgalee sa waa-jur yi ndax dañu bëga jël ay matuwaay.

Ci misaal, bu kenn ci sa waa-kër lëkkaloowul ak kilifa yi, **mbokk moomu mën na am mu jot ndimbal yu gëna néew**.

Bu fekkee kenn ci say waa-kër dafay jëfee fitna, **mbokk moomu mën na ñàkk ndimbal bumu nekkoon di jot**. Mën na am ñu woo alkaati yi.

Xeetu ndimbal yi ñuy jot yu aju ci seeniy tolluwaay ak ci seeniy soxla.

Yaw ak sa wa-kër yeena ngi léegi ci rewum Italie mi i nga xam ni bokk na ci Réew yu booloo yu Órob wala ci réew yi ànd ak ñoom ci ay doxalin. Réew yu booloo yu Órob ak réew yi ànd ak ñoom ci ay doxalin ñooy:

- 27 réew yu bokk ci Réew yu booloo yu Órob (EU): Allemagne, Autriche, Belgique, Bulgarie, Chypre, Croatie, Danemark, Espagne, Estonie, Finlande, France, Grèce, Hongrie, Italie, Lettonie, Lituanie, Luxembourg, Malte, Pays-Bas, Pologne, Portugal, République d'Irlande, Roumanie, Slovaquie, Slovénie, Tchéquie, Suède ak
- Yeneen 4 réew: Islande, Liechtenstein, Norvège, Suisse.

TËRËLIN YI NGIR BINDU NGIR AM LÀQQUWAAY AK NGIR TUKKI CI YENEEN RÉEW YU RÉEW YU BOOLOO YU ÓROB AK RÉEW YU ÀND AK ÑOOM CI AY DOXALIN

- ✔ Yaw ak sa waa-kër war ngeena dal ci rewum Italie te du ngeen dem ci benn ci yeneen réew yu réew yu booloo yu órob ak réew yu ànd ak ñoom ci ay doxalin.
- ✖ Bu ngeen dawee, dina waral ay jeexital yu baaxul ci yeen, yoo xam ni dina ñu ko leeral ci kanam. Ci misaal, di ngeen jot ndimbal yu gëna néew ci beneen réew bi.
- ✔ Fàttalikul, da ngeen wara defee seen bindu ngir sàkku làqquwaay ci réew yu booloo yu Órob wala ci réew yi ànd ak ñoom ci ay doxalin mi nga njëkka dal, ludul kilifa ya dañu sàkku ci yaw leneen.
- ✔ Benn ci réew yu booloo yu órob yii rekk wala ci réew yi ànd ak ñoom ci ay doxalin ñoo wara saytu sa bindu ngir wut làqquwaay. Kilifa yi ci Italie dina ñu leen wax ban réew moo warlu loolu.

Di nga jang tërëlin yi ci yeneen téere.

LAN MOOY XEW BOO DAWEE YAW AK SA WAA-KËR CI BENN CI YENEEN RÉEW YU RÉEW YU BOOLOO YU ÓROB AK RÉEW YU ÀND AK ÑOOM CI AY DOXALIN?

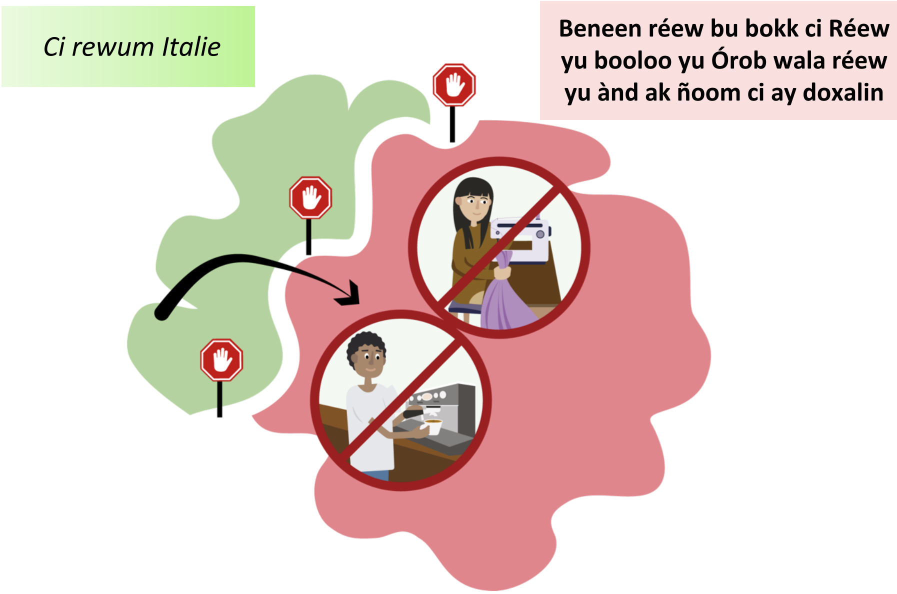

Ci rewum Italie:

- seeniy toppatoo ngir am làqquwaay mën nañu ko dakkal.

Ci beneen réew bu bokk ci Réew yu booloo yu Órob yi ak réew yu ànd ak ñoom ci ay doxalin:

- kilifa yi mën nañu jël dogal ci delloo leen ci réew mi ngeen joge te amu leen ci ndigal.

Buleen kilifa yi yëgalee ni jël nañu dogal bii, di ngeen amati yenn sañ-sañ, ci misaal:

- dootoo leen jotati yenn xeetu ndimbal yi.
- dootu ñu leen may ngeen ligeey.

Xeetu ndimbal yi ngeeniy jot dina ñu aju ci sa tolluwaay ak ci say soxla.

KAN MOO LA MËNA DIMBALI YAW AK SA WAA-KËR BU FEKKEE NANGU WU LEEN DOGAL BU KILIFA YI JËL?

Mën ngeen sàkku ndimbal ci xelalkat bi ci wàllu yoon.

Ligeeykat yi tamit dinañu leen ci xibaar tamit ci mbiri mbootaay yu ajuwul ci benn nguur yu leen mëna jox ay xibaar aki ndimbal.

Mën ngeen jokkoo ak Bànqaas buy saytu mbiri daw làqqu yi te aju ci mbootaayu xeet yi (UNHCR) saa bu leen soobee. UNHCR dafay àar nit yu ñu genne seen réew te neexu leen.

TOMB YI MA JÀPP

Teere bi ngir joxe ay xibaar rek la. Nekkul ngir joxe ay sañ-sañ ak ay wareef. Mbootaayu Réew yu booloo yu Órob ngir dalal dawlàqqu yi (EUAA) moo joxe lu ëpp ci teere bi, réew yu bokk ci Réew yu booloo yu Órob rek la EUAA may ñu sotti ko wala soppi ko. EUAA amul lenn lumu warlu ci weraayu xibaar yi nekk ci teere bi te tukkee ci réew yu bokk ci kureelu Réew yu booloo yu Órob, ci luñuy wund, ci seen mataay, ci seen dëppoo ak yoon wala ci seem wóoraay. Moo xam EUAA wala kepp ku koy ligeeyal du ñu leen toppee dara ci jëfandiku bu waay mëna def ci xibaar yi nekk ci teere bi.

© European Union Agency for Asylum, 2025